

**“IETS ZELF MAKEN VOND IK HET MOOISTE,
IETS VAN DE GROND AF HELEMAAL OPBOUWEN!”**

Interview met de Eemnesser smid Jaap Eek

Even kennismaken:

Jaap Eek werd geboren in Eemnes op de boerderij Meentweg 67 in 1934. Zijn ouders waren: Cornelis Jacobus (Kees) Eek en Jacoba Margaretha van Dijk. In 1961 trouwde hij met Nel Stalenhoef. Ze kregen vijf kinderen.

Waarom een gesprek met Jaap Eek?

Deze uitgave van ons kwartaalblad heeft als thema: “De smeden van Eemnes”. In zo’n themanummer mocht een interview met de oudste nog actieve Eemnesser smid niet ontbreken.

Graag laat ik Jaap zelf aan het woord. We zitten aan de grote tafel in het achterste gedeelte van zijn karakteristieke woning aan de Wakkerendijk 9. Met liefde vertelt hij over zijn beroep. Ik wil graag weten hoe hij ertoe gekomen is om smid te worden terwijl dat beroep helemaal niet in zijn familie voorkwam.

Ik zat op de Mariaschool bij meester De Waart en ik wist niet wat ik worden zou en toen vonden mijn ouders het goed dat ik getest werd. Uit die test bleek dat ik geschikt was om smid te worden. Omdat ik niet naar de MULO in Laren kon, bleef ik met drie andere jongens nog een jaar op de lagere school, in de 7^e klas. Het leek me wel wat om smid te worden en daarom ging ik met mijn 14^e jaar naar de ambachtsschool in Bussum. (1948). Daar heb ik nog echt het vak van smid geleerd. Ik kreeg er les in het vuursmeden en heb er bijvoorbeeld smeedtangen gemaakt. Deze opleiding duurde twee jaar en daarna ging ik aan het werk.

Als knecht bij allerlei smederijen kreeg Jaap het vak pas echt onder de knie. Hij hield van afwisseling en zo maakte hij kennis met diverse smederijen in onze regio.

Van den Bergh in Laren 1950-1951

Ik begon in 1950 bij smid Nico van den Bergh voor een salaris van 14 gulden in de week. Hij deed bijna alleen burgerwerk: veel kachels repareren, pijpen op maat maken en hekwerk maken. Ik herinner me nog de Larense kermis; we werkten voor allerlei kermisattracties, zelfs tot in de nacht. Daar kreeg ik voor het eerst lasogen.

Jan Steenman in Eemnes 1951-1953

Bij Jan maakte ik kennis met het boerenwerk. Dat vond ik prettiger: je spreekt

Smid Jaap Eek in actie

Smid Jaap Eek voor het vuur. rechts Toon Wortel

HKE-22

de taal van de boeren en je kent de mensen. Hier heb ik geleerd om paarden te beslaan en ook b.v. om hoepels te maken die om wagenwielen gingen. Ik bleef bij Jan Steenman totdat ik in militaire dienst moest.

Militaire dienst 1953-1955

Ik was geleverd in Stroe, op de Wittenberg. Het was een verloren tijd! Ze hadden me ingedeeld bij de Technische Dienst. We deden allerlei klusjes. Zo moest ik met nog wat jongens eens kachelpijpen maken van oude golfplaten. Ze stonden er beduusd van dat we dat ook nog konden!

Van den Bergh in Blaricum 1955-1958

Daar zat ik meer in het constructiewerk, samen met Jan van den Bergh. Ook met Gerard van den Bergh heb ik prettig gewerkt. Ik heb daar echt elektrisch leren lassen. Dat lassen had ik daar op het laatst goed in de vingers. Ik maakte balkonhekken, gootbeugels, trappen voor flats etc. Het was daar een gezellige tijd: er moest hard gewerkt worden maar ik heb mijn vak er goed onder de knie gekregen. Na drie jaar wilde ik wel weer wat anders.

Van der Kooij op Hoogland 1958-1962

Deze smid werkte alleen voor de boeren. Het was daar volop beslaan. In die tijd waren net zo'n beetje de tractoren en de hooi-

bouwwerktuigen in opkomst. Het is misschien vreemd om te zeggen maar op Hoogland liepen de boeren technisch gezien zeker zo'n vier jaar vooruit op de boeren van Eemnes. Daar maakte ik de eerste ontwikkelingen mee op dit gebied. Bij Van der Kooij heb ik ook nog veel siersmeedwerk gedaan.

In 1961 ben ik getrouwd met Nel Stalenhoef en toen kochten we het pand op Wakkerendijk 9 waar voor die tijd de familie Luijf een manufacturenwinkel had gehad. Een jaar later ben ik voor me zelf begonnen, ik was toen 28 jaar.

De Zwarte Schuur op Wakkerendijk 162 1962-1969

Op het erf van de boerderij Wakkerendijk 162 van Frans van Valkengoed (De Deel) staat een grote zwarte schuur. Die heb ik gehuurd en daar ben ik in 1962 voor mezelf begonnen. In 1969 kon ik de boomgaard kopen achter het pand van mijn buurvrouw Cor van Hees - Bekema, de weduwe van kapper Jan van Hees op Wakkerendijk 11. Toen kreeg ik de mogelijkheid om achter mijn huis een werkplaats te beginnen.

Wakkerendijk 9: smederij en ijzerwinkel

Na een paar jaar begonnen we ook met de ijzerwinkel. Ik weet het nog

Smid Jaap Eek beslaat het paard van Makker, dat wordt vastgehouden door Toon Wortel

Smid Jaap Eek

goed: toen we startten met de winkel stonden er een stuk of vier kachels en een paar kolenkitten. Dat was alles! Pas veel later kwamen de ijzerwaren. Vanaf dat moment breidde de winkel zich steeds verder uit. Er is een tijd geweest dat Jan Schuurman er een dagtaak had. Ook de schaatsen gaven van tijd tot tijd het nodige werk.

Terugkijkend op zijn loopbaan vindt Jaap het boeiend dat hij grote ontwikkelingen heeft meegemaakt binnen het boerenbedrijf.

Toen ik in 1962 in Eemnes voor mezelf begon, gebruikten de meeste boeren in Eemnes nog paarden; er waren vrijwel geen tractoren!

Voor mij komen we hier bij een bijzonder onderdeel van het gesprek. Jaap noemt allerlei landbouwwerktuigen, die hij aan boeren verkocht en moest onderhouden of repareren. De namen van bepaalde werktuigen heb ik in het woordenboek op moeten zoeken om er achter te komen wat hij bedoelde.

Landbouwwerktuigen

Zo noemt Jaap:

- de VORKJESSCHUDDER, een machine die met vorkjes het drogende hooi losschudt.
- de ZWADKEERDER, een machine die de zwaden keert, zodat de onderkant boven komt. Een ZWAD is een in een slag afgemaaid hoeveelheid gras.
- de WEIDESLEEP, een werktuig dat dient om molshopen en mestplakken te verspreiden en het grasland vlak te maken.
- de tractor met VINGERBALKEN: de vingerbalk is een balk met dwarsuiteksels aan een maaimachine.
- de TRANSPORTEUR waarmee b.v. gewassen verplaatst konden worden.
- de OPRAAPWAGENS.
- de KUILSNIJDERS.

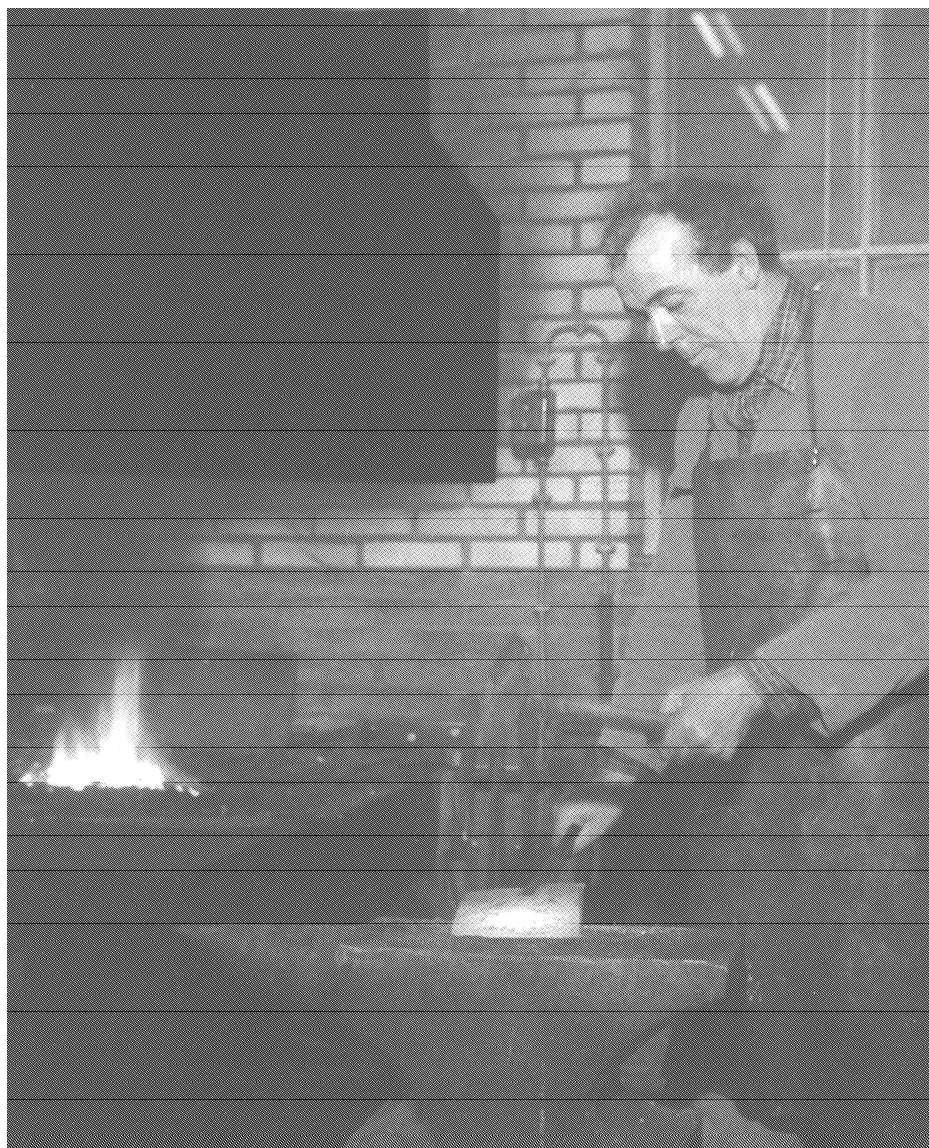
De speciale namen van de werktuigen gaven nog wel eens aanleiding tot hilariteit. Zo vertelde Jaap de volgende anekdote:

Ik was nog maar net voor mezelf begonnen toen ik een stuk of vier hooikanonnen had verkocht aan boeren. In die tijd werd onze dochter Erica geboren en er liep toen een kraamverpleegster in huis. Op een gegeven moment belde er een boer, die kortweg tegen de kraamverzorgster zei dat het hooikanon in bedrijf gesteld moest worden. Bij het horen van die boodschap vroeg de zuster zich af waar ze nu weer terechtgekomen was.

Voor de duidelijkheid: een hooikanon is een apparaat dat hooi transporteert.

Jaap deed nog meer als smid in Eemnes

Ik heb hier in Eemnes veel kappen op hooibergen gemaakt. Ook heb ik nog al eens stallen aangelegd en veranderd; ik zorgde voor roosters, hangkettingen en drinkbakjes. Daarnaast legde ik melkmachines aan. Die gewone melkmachines

Smid Jaap Eek in actie. Foto uit 1981

zijn nu bijna al weer weg omdat de boeren met ligboxenstallen werken. Ik zorgde ook voor strontbakken en giertanks.

Paarden beslaan

Bij het beeld van de smid past het beslaan van paarden. Ik vraag Jaap naar zijn ervaringen op dat gebied!

Gevaar liep je niet! De boeren hier hadden vrij makke paarden. Ze moesten wel mak zijn omdat ze door het steeds drukker wordende verkeer liepen. Ze waren bij het beslaan ook mak omdat ze veel moesten werken en dan waren ze blij als ze bij de smid konden uitrusten. De boeren hielpen dan ook altijd goed mee. Ze hadden in die tijd bijna allemaal nog twee paarden en dat gaf dus veel werk. Paarden die veel op straat liepen zoals b.v. van de groenteman moest je wel om de drie weken nieuwe ijzers geven. Als je de zaak snel en goed opstelde, duurde het beslaan een uur. Je moest dan knap doorwerken en je moest een mak paard hebben. De laatste boerenpaarden die ik beslagen heb, waren de paarden van de gebroeders Vok en Rijk Keizer. Hun laatste paard is in 1988 overleden.

Gevaar

Bij mijn vraag of hem nooit ongelukken tijdens het werk zijn overkomen, moet Jaap even nadenken. Dan herinnert hij zich een voorval:

Ik heb een keer een arm gebroken! Ruth van Klooster had een melkmachine die niet wou lopen. Ik kwam er even bij kijken. Toen sloeg de motor terug tegen het schot en daarbij heb ik mijn arm gebroken.

Aardgas

Toen het aardgas kwam met de gaskachels, had ik eerst geen erkenning; ik stond niet ingeschreven. Ik ben er voor gaan leren en toen kon ik ook meedoen. Ik heb veel in gaskachels gedaan. Dat was zo druk, man! Piet van den Hengel werkte in die tijd bij mij en deed het boerenwerk. Ik ging met Wim Makker op pad om leidingen aan te leggen voor de gaskachels. Je maakte eerst een mooi plaatje en dan ging je aan de slag. Dat was mooi werk!

Liefde voor het vak

Ja, ik heb altijd allebei gedaan: boerenwerk en het constructiewerk; het lag me allebei! Iets maken vond ik het mooiste, van de grond af iets helemaal opbouwen! Hengsels maken en ogen vond ik leuk werk, je maakte dan echt wat! Het werk als ambachtsman vond ik heel mooi. Als ik mijn leven opnieuw kon leven, zou ik het weer op deze manier overdoen!

Jaap is nog steeds actief!

's Morgens en op zaterdag sta ik in de winkel en 's middags ben ik in de werkplaats bezig. Ik doe daar alleen nog maar kleine dingen; voor iets groters heb ik geen tijd meer.

Terwijl we nog even het glas heffen, laat Jaap weten:

Ik ben tevreden, ik heb het naar mijn zin!

Henk van Hees
Kerkstraat 15
3755 CK Eemnes
035 - 5389849

Gezocht: foto's van Huis KLASSENBURG

(Wakkerendijk 142 t/m 148)

Bij onze Historische Kring is een verzoek binnengekomen om foto's en informatie betreffende het vroegere huis Klassenburg.

Het was een grote woning die indertijd als adres had: Wakkerendijk 142-144-146-148. Het pand werd dus in vier delen bewoond. Op 30 november 1942 werd het huis door brand getroffen waardoor het geheel verloren is gegaan.

We zoeken foto's waarop het huis in zijn geheel of gedeeltelijk staat. Ook foto's waarop het huis voor een deel als achtergrond te zien is, zijn geschikt.

Wanneer u ons kunt helpen, kunt u contact opnemen met
Henk van Hees
Kerkstraat 15
3755 CK Eemnes
035-538 9849

HKE-27